

GESCHEIDEN AFMESTEN KAN DE MOEITE WAARD ZIJN

Als je de beste technische en economische resultaten wil behalen, moet je de vleesvarkens voederen volgens hun behoefte. Maar individuele voeding is in de praktijk niet haalbaar. Door gescheiden af te mesten is het mogelijk om de voedersamenstelling af te stemmen op de behoeften volgens het geslacht. – Sarah De Smet & Kelly

Relaes, Varkensloket; Sam Millet, ILVO Dier

Zeugen, bargaan, beren en immunocastraten hebben een verschillende voederopname- en spieraanzetcapaciteit waardoor hun ideale voederstrategie verschilt.

Geslacht bepaalt mee de spieraanzetcapaciteit

Vleesvarkens hebben energie nodig om te groeien en om hun lichaamsfuncties te onderhouden. De groei omvat de spieraanzet, de vetaanzet en de beendergroei. Koolhydraten en vetten zijn de voornaamste energiebronnen uit het voeder. Om spieren (vlees) op te bouwen zijn eiwitten nodig. Ook de samenstelling van het voedereiwit (aminozuurprofiel) is van groot belang. Als een voeder te weinig aminozuren of een onjuiste aminozurenverhouding bevat, zet het varken minder spierweefsel aan.

De maximale hoeveelheid spierweefsel die een bepaald varken kan aanzetten, ook de maximale eiwitaanzetcapaciteit (PDmax) genoemd, hangt onder meer af van het geslacht en de genetica van het dier. Maar ook binnen varkens van dezelfde genetica is er natuurlijk variatie. De PDmax en de dagelijkse energieopname bepalen samen het gedeelte energie dat wordt geïnvesteerd in de aanzet van spieren en vetweefsel. Bijgevolg beïnvloeden ze de dagelijkse groei en de voederconversie. De maximale spieraanzet wordt enkel gerealiseerd als een vleesvarken een rantsoen krijgt waarbij het voldoende energie en aminozuren opneemt. Bij een te lage opname van aminozuren benutten de varkens hun volledige potentieel van spieraanzet niet. Een voeder met een aminozurenoverschot betekent een

onnodige voederkost. De aminozuren worden inefficiënt als energiebron (en niet voor de spieraanzet) gebruikt met vervetting en een hogere voederconversie als gevolg. Het is dus belangrijk om de energieopname te beperken zodat de maximale spieraanzet net wordt bereikt.

Bargaan eten meer en vervetten sneller dan zeugen

Over het hele afmesttraject zetten bargaan en zeugen ongeveer evenveel spierweefsel aan en is de aminozurenbehoefte gelijkaardig. Omdat bargaan meer eten (3-16%) dan zeugen groeien de bargaan sneller en is hun aminozurenbehoefte per kg voeder lager. De bargaan zullen bijgevolg sneller hun maximale spieraanzet realiseren. Als bargaan en zeugen hetzelfde voeder krijgen tijdens de afmest-

fase zullen de baren sneller een overmaat aan aminozuren hebben, die ze als energiebron gebruiken. Uit proeven blijkt dat het zinvol is om vanaf 50 kg (15 weken) de aminozuren/energieopname bij baren te beperken (tabel 1). Aangezien er op hokniveau wordt gevoederd, is het gescheiden afmesten van baren en zeugen een must. Afhankelijk van de mogelijkheden op het bedrijf, zoals de voederinstallatie, kan er worden ingespeeld op de omschakelmomenten van voeder, het beperken van de hoeveelheid voeder en de keuze van het voeder. Door de baren sneller om te schakelen op een eiwit-artermer voeder (bijvoorbeeld de volgende fase bij meerfasevoeding) of door de voederhoeveelheid te beperken, kan een voederwinst worden gerealiseerd. Een andere mogelijkheid is het verstrekken van een voeder dat speciaal voor baren is ontwikkeld. Dit voeder is nog armer aan

.....
Gescheiden afmesten heeft enkel zin als de voederhoeveelheid en/of -samenstelling wordt aangepast vanaf 50 kg.

Tabel 1 Gestandaardiseerde (ileaal verteerbare) lysinebehoeften (%) bij een driefasesysteem - Bron: Dunshea et al. 2013

	Lichaamsgewicht (kg)		
	25-50	50-95	95-125 ²
Zeugen	100 ¹	100	100
Baren	100	94	94
Immunocastraten	105	108	94
Beren	105	108	114

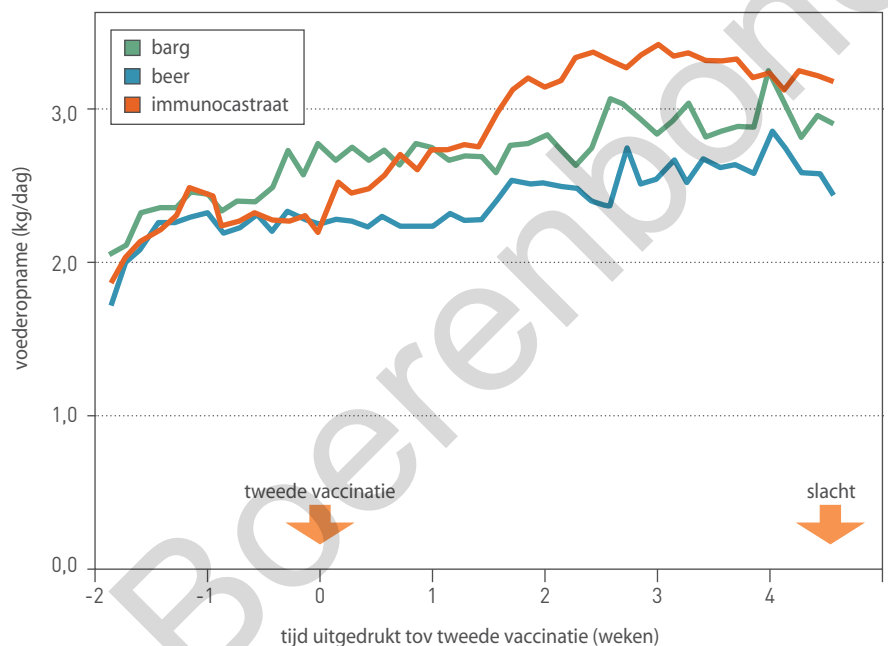
¹ De lysinebehoeften worden relatief uitgedrukt ten opzichte van de zeugen (100%)
² De tijd tussen de tweede injectie en het slachten bedraagt 4 tot 5 weken. Het voederschema van de immunocastraten wordt aangepast vanaf één week na de tweede injectie.

aminozuren en bijgevolg goedkoper. Belangrijk om op te merken is dat het af te raden is om een bargenvoeder aan zeugen te geven aangezien ze hun spieraanzetcapaciteit onvolledig benutten en dit een langere afmestduur meebrengt.

Beren zetten het meest spieren aan
 Beren eten minder dan baren. Hierdoor groeien ze trager. Daarnaast zetten baren meer spieren (hogere PDmax) aan dan baren en zeugen, waardoor ze een lagere voederconversie hebben. Doordat baren

minder eten en een hogere PDmax hebben, is hun dagelijkse aminozurenbehoefte per kg voeder hoger dan bij baren en zeugen (tabel 1). De baren kunnen namelijk de aminozuren uit het voeder optimaal benutten. Toch rijst de vraag of het een probleem is als een beer zijn potentieel niet volledig kan benutten. De vraag naar magere (beren)karkassen is immers laag. Hoe verhouden immunocastraten zich ten opzichte van de baren en baren? In het

algemeen zijn immunocastraten tot de tweede vaccinatie vergelijkbaar met baren. Een tiental dagen na de tweede vaccinatie vermindert de hormonenproductie. Hierdoor eten de immunocastraten meer en groeien ze over het algemeen sneller dan baren en baren (figuur 1). Immunocastraten worden bijgevolg vanaf een week na de tweede vaccinatie idealiter anders gevoederd dan de baren (tabel 1). De voederconversie van immuno-

Figuur 1 Voederopname van baren, baren en immunocastraten tijdens de laatste 7 weken van de afmestfase - Bron: Dunshea et al. 2013

Over het hele afmesttraject zetten baren en zeugen ongeveer evenveel spierweefsel aan en is de aminozurenbehoefte gelijkaardig.

castraten ligt tussen deze van de beren (laagste) en de bargaen (hoogste).

Slachtkwaliteit van bargaen verbeteren

De slachtkwaliteit van varkens wordt in belangrijke mate bepaald door de verhouding tussen de vet- en de spieraanzet. Deze verhouding is onder andere afhankelijk van het geslacht. Zo zullen bargaen sneller vet aanzetten dan zeugen. Het vleespercentage is bijgevolg hoger voor zeugen dan voor bargaen. Zeugen zullen op hun beurt meer vet aanzetten dan beren. Het vleespercentage van immunocastraten bevindt zich tussen dat van beren en bargaen.

Door de bargaen gescheiden af te mesten en beperkt te voederen is het mogelijk om het vleespercentage van de bargaen te verbeteren. Dit blijkt uit Nederlands onderzoek waar het vleespercentage van beperkt gevoederde bargaen en gemengd afgemeste bargaen werd vergeleken.

Voordelen benutten

Door gescheiden af te mesten, kunnen de varkens van verschillende geslachten beter op maat worden gevoederd. Dit kan resulteren in een meeropbrengst door

een gunstigere voederconversie en betere karkaskwaliteit. Het is belangrijk om te onthouden dat gescheiden afmesten enkel zin heeft als de voederhoeveelheid en/of samenstelling wordt aangepast vanaf 50 kg.

Enkele minpunten die men bij het gescheiden afmesten aanhaalt zijn het extra werk bij de opleg, het mengen van tomen en mogelijk een lagere voederopname door de zeugen. ■

GESCEIDEN AFMESTEN: NIETS DAN VOORDELEN?

Ondanks de betere resultaten die je kan behalen door bargaen en zeugen gescheiden af te mesten wordt het in de praktijk niet altijd toegepast. Enkele bedenkingen worden soms geformuleerd bij het gescheiden afmesten:

- Het scheiden van bargaen en zeugen bij de opleg kost extra tijd tijdens het verdelen van de biggen over de verschillende hokken;
- Biggen uit verschillende tomen worden gemengd in één hok. Dit staat tegenover bioveiligheidsadviezen, namelijk niet meer dan 2 tomen mengen. Het kan bijgevolg nadelig zijn voor de ziekteoverdracht binnen de stal;
- Gescheiden afgemeste zeugen nemen niet altijd voldoende voeder op, waardoor ze trager groeien. Een mogelijke verklaring is dat bij de gemengde afmest de bargaen de zeugen stimuleren om meer voeder op te nemen ('zien eten, doet eten');
- Aangepast voederen kan extra voederleiding(en) en/of extra silo's vergen.